

Nr 16

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förslag till förordning med provisoriska bestämmelser rörande utbildningstiden för vissa värnpliktiga; given Stockholms slott den 28 december 1962.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning med provisoriska bestämmelser rörande utbildningstiden för vissa värnpliktiga.

GUSTAF ADOLF

Sven Andersson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att repetitionsövningarna vid armén, kustartilleriet och flygvapnet skall under tiden den 1 juli 1963—den 30 juni 1965 kunna ges differentierad längd.

Förslag

till

Förordning med provisoriska bestämmelser rörande utbildningstiden för vissa värnpliktiga

Härigenom förordnas, att beträffande utbildningstiden för vissa värnpliktiga skall gälla följande avvikelse från bestämmelserna i 27 § 1 mom. värnpliktslagen den 30 december 1941 (nr 967)¹.

Konungen äger förordna om minskning av tiden för repetitionsövning, som den 1 juli 1963—den 30 juni 1965 påbörjas av värnpliktig tilldelad armén, kustartilleriet eller flygvapnet. För sådan värnpliktig, som fullgjort under angiven tid påbörjad repetitionsövning med minskat dagantal, skall den sammanlagda tjänstgöringstiden minskas med motsvarande antal dagar.

¹ Senaste lydelse, se SFS 1960:354.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 december 1962.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om längden av repetitionsövningarna vid armén, kustartilleriet och flygvapnet samt anför därvid följande.

Varje värnpliktig, som tilldelats armén eller kustartilleriet, är skyldig att under sin värnpliktstid fullgöra tre repetitionsövningar, envar om 30 dagar. För flottans del förekommer icke repetitionsövningar annat än för några begränsade kategorier. Flygvapnet tilldelade värnpliktiga, som icke uttagits för underofficers- eller officersutbildning, fullgör högst fyra repetitionsövningar om sammanlagt 90 dagar. Flertalet av flygvapnets värnpliktiga fullgör dock endast en repetitionsövning om 30 dagar eller motsvarande tid uppdelad på två 15-dagars övningar. Värnpliktig, som tilldelats armén, kustartilleriet eller flygvapnet och som genomgått befälsutbildning eller eljest krigsplacerats som befäl, fullgör i anslutning till varje repetitionsövning en befälsövning om tio dagar eller, om repetitionsövningen omfattar 15 dagar, en befälsövning om fem dagar. För sådan värnpliktig, som genomgått underofficers- eller officersutbildning eller som utan att ha genomgått angiven utbildning krigsplacerats som underofficer eller officer, har 1960 års riksdag dessutom beslutat om två obligatoriska särskilda befälsövningar, envar om 15 dagar.

Enligt förordningen den 9 mars 1962 (nr 52) med provisoriska bestämmelser rörande utbildningstiden för vissa värnpliktiga, vilken tillkommit för att möjliggöra försöksverksamhet med repetitionsövningar av differentierad längd (prop. 1962: 28; L²U 5; rskr. 89), äger Kungl. Maj:t förordna om minskning av tiden för repetitionsövning, som den 1 maj 1962—den 30 juni 1963 påbörjas av värnpliktig tilldelad armén, kustartilleriet eller flygvapnet. I förordningen föreskrives vidare att den sammanlagda tjänstgöringstiden för sådan värnpliktig, som fullgjort under angiven tid påbör-

jad repetitionsövning med minskat dagantal, skall minskas med motsvarande antal dagar.

Chefen för armén har i skrivelse den 5 december 1962 uttalat att försöksverksamhet, som förutsattes vid tillkomsten av nämnda förordning, genomförts med krigsförband ur samtliga truppslag vid armén under sommaren och hösten 1962 samt att försöken givit värdefulla erfarenheter. Enligt chefen för armén kan det — beroende på resultaten av försöken, vilka nu bearbetas — visa sig önskvärt att genomföra kompletterande prov under budgetåret 1963/64. Chefen för armén föreslår därför att bestämmelserna i förordningen får gälla även under kommande budgetår.

Chefen för marinen har i skrivelse den 14 november 1962 uttalat att försök med förkortade repetitionsövningar ägt rum vid Stockholms kustartilleriförsvaret under hösten 1962 och att sådana försök avses skola anordnas vid kustartilleriförsvaret även under våren 1963. För att erhålla säkra värden för en framtida bedömning och då resultaten av försöken innevarande budgetår möjligen kan utvisa att vissa principer m. m. behöver prövas ytterligare föreslår chefen för marinen i likhet med chefen för armén att möjligheter skapas för fortsatt försöksverksamhet under nästkommande budgetår. Framställning av enahanda innebörd har avgivits av *chefen för flygvapnet* den 27 december 1962.

1960 års värnpliktsutredning har den 19 december 1962 avgivit utlåtande över chefens för armén framställning och därvid anfört i huvudsak följande.

Som framgår av nu ifrågavarande framställning av chefen för armén föreligger behov för armén att kunna bedriva försök med repetitionsövningar även under tiden den 1 juli 1963—den 30 juni 1964. Utredningen — som tidigare under hand överlagt härom med företrädare för chefen för armén — förutsätter, att dessa försök skall avse att ytterligare pröva den praktiska utformningen och genomförandet av ett system med i förhållande till nuläget fler och kortare repetitionsövningar. Utredningen tillstyrker, att möjlighet beredes för fortsatta försök med förkortade repetitionsövningar under föreslagen tid. Därvid utgår utredningen från att en eventuell förlängning av förordningens giltighetstid får gälla även kustartilleriet och flygvapnet.

I anslutning till det anförda vill utredningen beröra frågan om behov av försök efter den 30 juni 1964. Det kan enligt utredningens mening inte uteslutas att behov kan föreligga av att utsträcka giltighetstiden för nu tillstyrkta provisoriska bestämmelser till även viss tid efter den 30 juni 1964. Utredningen ifrågasätter om det icke vore lämpligt att redan nu öppna möjlighet härför genom att ge den nya förordningen längre giltighetstid än ett år.

Departementschefen

I propositionen 1962: 28 uttalade jag, att repetitionsövningarna av beredskapsskäl borde utspridas och i flertalet fall ha en längd av 30 dagar. Sam-

tidigt framhöll jag angelägenheten av att den påbörjade försöksverksamheten avseende repetitionsövningarna icke avbröts. En fortsatt försöksverksamhet syntes mig nödvändig för att ge 1960 års värnpliktsutredning erforderligt underlag till ett av utredningen antytt förslag till omläggning av repetitionsövningssystemet, vilket enligt utredningen innebar kortare repetitionsövningar och kortare intervall mellan övningarna men samtidigt ett utökat antal övningar. Försöksverksamheten borde enligt min mening omfatta värnpliktiga ur armén, kustartilleriet och flygvapnet och utformas så att skilda grupper av värnpliktiga fullgjorde repetitionsövning av differentierad längd. Sedan Kungl. Maj:t genom förenämnda förordning den 9 mars 1962 (nr 52) bemyndigats att för ifrågavarande värnpliktiga förordna om minskning av den i värnpliktslagen fastställda tiden för repetitionsövning, 30 dagar, har försöksverksamhet med repetitionsövningar av differentierad längd anordnats under sommaren och hösten 1962. Försök avses även skola komma till stånd under första halvåret 1963.

Den hittillsvarande försöksverksamheten har givit värdefulla erfarenheter. Försvarsgrensheferna har föreslagit att försöksverksamheten skall kunna fortsätta även under nästkommande budgetår. Förslagen tillstyrkes av värnpliktsutredningen. Jag delar uppfattningen att försök med repetitionsövningar av differentierad längd bör kunna göras även efter den 30 juni 1963 i syfte att såsom värnpliktsutredningen förutsatt ytterligare pröva den praktiska utformningen av ett system med fler och kortare repetitionsövningar än nu. Värnpliktsutredningen uppger sig skola redovisa väsentliga delar av sitt arbete under år 1963 och bedömer att utredningens förslag rörande repetitionsövningssystemet under förutsättning av statsmakternas bifall skall kunna genomföras med början under år 1965. Med hänsyn härtill föreslår jag, att den nuvarande försöksverksamheten får fortsätta längst till och med den 30 juni 1965. Försöken bör liksom för närvarande omfatta värnpliktiga ur armén, kustartilleriet och flygvapnet. Jag förutsätter att i fråga om försökens omfattning m. m. skall gälla samma principer som under innevarande budgetår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter ett av vederbörande myndighet i samråd med värnpliktsutredningen avgivet förslag närmare bestämma, hur försöken skall utformas. Med hänsyn till syftet med försöken torde några nämnvärda besparingar icke vara att påräkna. Vid anslagsberäkningarna för budgetåret 1963/64 har också förutsatts att 30 dagars repetitionsövning kommer att uttagas för flertalet krigsförband. Jag förutsätter vidare att befälsövningar uttages i nuvarande omfattning.

För de värnpliktiga som beröres av försöksverksamheten bör liksom för närvarande den i värnpliktslagen fastställda tiden för repetitionsövning minskas, varvid jämväl den i lagen angivna sammanlagda tjänstgöringstiden minskas i motsvarande mån. För att möjliggöra för Kungl. Maj:t att förordna om minskning av tiden för repetitionsövning bör bemyndigande där-

till utverkas enligt ett inom försvarsdepartementet utarbetat förslag till *förordning med provisoriska bestämmelser rörande utbildningstiden för vissa värnpliktiga* av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Under återopande av det anförda hemställer jag att nämnda förslag till *förordning med provisoriska bestämmelser rörande utbildningstiden för vissa värnpliktiga* måtte genom proposition föreläggas 1963 års riksdag till antagande.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar:

Ur protokollet:

Carl Hanström